

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 9. Quid requiratur ad rectitudinem operum nostrorum ex parte finis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

finio semper persistentes, alacres & indefessos
nos diu noctuque exhibeamus. Communis si-
quidem spiritualium Magistrorum sententia est,
diuturno usu comprobata, quod Religiosus se-
mel in teporem incidens & ignaviam, ægerrime
sit inde eluctaturus; ita ut miraculi ac prodigii
instar haberi soleat, si talis ad primum fervo-
rem revertatur. Unde S. Bernardus *Epist.* 96.
Monachorum tepidorum & vitam remissam a-
gentium conversionem nominat *Digitum Dei*;
subditque: *rarissima avis in terris est, qui de-
gradu, quem fortè in Religione semel attigerit,
vel parum ascendat. Multo facilius reperies mul-
tos seculares converti ad bonum, quam unum
quempiam de Religiosis tepidis & ignavis ad me-
lius. Et S. Augustinus Epist. ad plebem Hippo-
nens. 137. Ex quo Deo servire capi, quomodo
difficile sum expertus meliores, quam qui in Mo-
nasterio profecerunt; ita non sum expertus pejo-
res, quam qui in Monasteriis ceciderunt. Ita ut
communiter nulla vel exigua spes concipi possit de
iis, qui in Religiosa vitâ deficere & obtorpescere
incipiunt; uti inquit Alphonsus Rodericus *part.*
*1. de Exercit. Perfect. tract. 2. c. 8. n. 4.**

S. 9.

Quid requiratur ad rectitudinem operum
nostrorum ex parte finis.

178. *Finis*, propter quem operamur, est una ex
præcipuis circumstantiis actuum huma-
norum; ita ut finis moraliter malus efficiat a-
ctio-

tionem malam in genere moris; indifferens indifferentem, bonus bonam; nisi hæc aliundè inficiatur. Undè Christus *Matth. 6.* reprehendit Phariseorum orationes & eleemosynas; eo quod hæc opera cæteroquin bona facerent ex vano & malo fine, nempe *ut videantur ab hominibus*. Quamvis autem non sit vituperabilis, sed honestus, laudabilis, & bonus finis, si quis operetur propter retributionem supernaturalem v. g. propter consecutionem vitæ æternæ & præmii cœlestis; quomodo Propheta Regius se operatum esse testatur *Psal. 118.* dicens: *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes propter retributionem; & S. Paulus Hebr. 11.* scribit Moysen aspexisse *in remunerationem*. Ac propterea Concilium Tridentinum anathematizat eum, qui dixerit, *justificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis bene operatur; uti habetur in Can. 8 sess. 6. de justificat.* Nihilominus Religioso ad perfectionem tendenti non est sistendum in hoc fine; primò, quia operari propter commodum & utilitatem propriam est mercenarium; sicut testatur S. Dorotheus *serm. 4.* dicens: *Si penam formidamus, in servili statu sumus; si verò mercedis lucra consectantes, utilitatis & commodi proprii gratiâ divina mandata peragimus, mercenariis assimilamur: Nequaquam enim timore pænæ, aut præmii cupiditate viri sancti voluntatem Dei faciunt, sed solo amore & benevolentia.* Secundo, quia finis hic in operibus nostris intentus non sufficit ad merendum de condigno præmium supernaturale; sicut expressè docet

docet S. Thomas 1. 2. q. 114. a. 4. Et alibi. S. Bonaventura in 2. dist. 41. a. 1. q. 3. Scotus, Bel-
larminus lib. 5. de Justificat. c. 15. cum aliis; Qui
omnes requirunt intentionem finis ex charitate
Dei actuali elicitam; probantque ex verbis illis
Apostoli 1. Corinth. 13. *Si distribuero in cibos
pauperum omnes facultates meas, & si tradidero
corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem
non habuero, nihil mihi prodest.* Deus igitur
debet esse finis omnium operum & actionum
nostrarum, non quatenus nobis bonus, bene-
volus, & beneficus; non quatenus remunerator
est; sed quatenus in seipso bonus & summum
Bonum est; adeoque intendi à nobis debet per
actum charitatis & *amorem benevolentiae* sive
amicitiae: Nam Scriptura dum operibus nostris
promittit præmium supernaturale, semper re-
quirit actum charitatis: uti Matth. 5. *Beati
estis, cum maledixerint vobis - propter me: gau-
dete & exultate; quoniam merces vestra copiosa
est in cælis.* Matth. 19. *Qui reliquerit do-
mum &c. propter nomen meum, centuplum acci-
piet.* 1. Corinth. 2. *Oculus non vidit, nec auris
audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præpa-
ravit Deus iis, qui diligunt eum.* Jacob. 1. *Bea-
tus vir, qui suffert tentationem: quoniam cum
probatu fuerit, accipiet coronam vitæ; quam re-
promisit Deus diligentibus se.* Galat. 5. dicitur,
quod fides illa aliquid valeat, quæ per charita-
tem operatur. Unde S. Thomas 1. 2. q. 114.
a. 4. ait, quod *meritum vitæ æternæ* primò per-
tinet ad charitatem; ad alias autem virtutes se-

cundariò, secundum quod earum actus à charitate imperantur; adeoque si opus quodcunque non fuerit actus charitatis vel elicitus, vel imperatus, non merebitur de condigno vitam æternam.

179. Quamvis autem contraria Doctorum sententia non careat etiam suâ probabilitate, videlicet quod opera bona sine charitate actuali mereantur quoque præmium supernaturale; Nihilominus conandum est Religioso & tendendum semper ad finem perfectissimum, quem Christus Dei Filius in terris ambulans omnibus suis operibus præfixit; utpotè cujus Actiones tam externæ quàm internæ semper procedebant ex purissimo amore erga Deum; & qui nihil aliud spectabat nisi voluntatem, beneplacitum, honorem, & glorificationem Dei; sicut ipse ait *Joann. 4. Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius, qui misit me; ut perficiam opus eius. Et Joann. 8. Ego, quæ placita sunt ei, facio semper. Item Joannis. 17. Ego te clarificavi super terram, opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam; manifestavi nomen tuum hominibus &c.* Undè Apostolus nos hortatur ad intentionem ejusdem perfectissimi finis. *1. Corinth. 10. Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Et Coloss. 3. Omne quodcunque facitis in verbo, aut in opere, omnia in Nomine Domini Jesu Christi; ita quidem, ut non solum in principio diei generali quandam operibus nostris per diem faciendis intentionem præmittamus, quâ ad Deum*

Deum ut ultimum finem nostrum ea referamus;
sed insuper ante quodlibet opus particulare,
eliciamus etiam particularem intentionem; imò
sub uno eodemque opere, si diutius illud duret,
aliquoties renovemus & reiteremus intentio-
nem, ex nullo alio fine & motivo quàm chari-
tatis procedentem; uti cum aliis Theologis &
Magistris spiritualibus notavit S. Bonaventura
in 2. sentent. dist. 41. a. 1. q. 3. dicamusque ex in-
timo cordis affectu: *Hoc, mi Deus, qui & sum-
mum et infinitum bonum, agam, vel patiar prop-
ter te, quia tibi placet, quia tu vis & precipis,
ad tuam gloriam, tui solius amore, tibi soli placen-
di gratia &c.*

180. Porro nè quis seipsum decipiat, existi-
mando, se in operibus suis nihil aliud quærere
nisi Deum, & solam ipsius voluntatem, bene-
placitum, honorem ac gloriam intendere; cum
reipsâ forsân nihil minus intendat, sed potius se
ipsum & propriam utilitatem vel gloriam quæ-
rat: hinc spirituales Magistri statuerunt certa
quædam signa, ex quibus dignosci & distingui
possit vera intentio ex charitate Dei procedens
à falsâ & fucatâ intentione.

Primum est: si in actionibus necessitati cor-
poris subservientibus, cujusmodi sunt refectio
corporis per cibum, potum, quietem, somnum,
recreationem &c. advertenter & voluntariè
metam necessitatis excefferis, plusque tibi in-
dulseris, quàm necessaria corporis vel animi re-
focillatio postulabat; tunc signum manifestum
est, te non voluntatem & beneplacitum Dei,

Y 3 sed

sed tuam commoditatem & voluptatem in iis actionibus intendisse.

Secundum: si defectum aliquem, quem in cibo vel potu, aut recreatione, & similibus pateris, non feras æquo animo; sed propterea impatientem te exhibeas; tunc hoc ipso ostendis, te non respicere ad voluntatem & beneplacitum Dei; utpotè qui hic & nunc vult, talium te rerum penuriam, defectum, & indigentiam pati.

Tertium: si Alio quodam in functionibus publicis v. g. in concionibus, catechesi, cantu, & similibus majorem populi plausum & laudem, vel etiam fructum referente, tu propterea tristeris, angaris, perturbetur; aut non tantam capias voluptatem, quantam percepisses, si tu ipsemet hujusmodi munia cum simili successu peregisses; tunc apertè convinceris, quod non Dei gloriam & honorem, sed tui solius gloriam intenderis: si enim Dei gloriam tantum spectasses, sanè ex animo optasses, ut quàmplurimi essent concionatores, confessarii &c. qui Dei gloriam & honorem promoverent; sicut fidelis Dei famulus Moyses quondam optavit, dicens: *Quid emularis pro me? quis tribuat, ut omnis populus prophetet.* Num. 11.

Quartum: si post impensum & adhibitum sufficiens ac debitum in functionibus tuis studium, nihilominus advertas, minus feliciter eas tibi successisse, nec fructum expectatum te inde retulisse; ac propterea turberis, affligaris, & animo dejiciaris; tunc manifestum est, quod aliud quid intenderis, quàm Dei Beneplacitum & gloriam

riam. Qui enim solius Dei voluntatem respicit & attendit; is semper placidum, tranquillum, pacatum, quietum & serenum mentis suæ statum tam in adversis & sinistris, quam in prosperis laborum ac studiorum suorum eventibus æqualiter retinet, & constanter servat: Quia consequenter colligit, non placuisse Deo, & voluntatem seu Beneplacitum illius non fuisse, ut labor & conatus suus eo modo succederet & fructificaret, sicut ipse futurum sibi imaginabatur; sed Deum voluisse per contrarium eventum glorificari.

Quintum: si in acceptandis & dimittendis quibuscunque officiis ac functionibus non exhibeas te omnino indifferentem, & in Prælati tui voluntatem penitus resignatum; tunc argumentum est minimè fallax, quod non Dei unius Beneplacitum & gloriam, sed tuum interesse, proprium gustum, & commoditatem intendas.

Sextum: si in opere aliquo & functione laudem vel approbationem hominum, maximè Superiorum tuorum anxie quæras, & ab illis æstimari sollicitè desideres, nunquam satis contentatus & quietus, donec hi verbis aut signo aliquo ostendant, ipsis per te in tali functione satisfactum esse; tunc clarum est, quod huiusmodi sollicitudo & anxietas redoleat potius respectum ad homines, quam ad Deum.

181. Atque hinc patet, tres nobis scopulos hac in parte esse vitandos; primus est, nè inconsideratè, ex abrupto, præcipitanter, sine

ullâ intentione finis, & ex merâ solûm consue-
tutine opus aliquod aggrediamur. Etenim;
*Quod est corpus sine vitâ, hoc est opus sine inten-
tione bonâ. Qualibet ergò actio quâmvîs bona,
videatur, quasi mortua judicatur, nisi per con-
siliûm ad intentionem bonam animetur; ut inquit*
Richardus Victorinus *de statu interni homin.*
Alter scopulus est, nè operibus & functionibus
nostris vanum aliquem & purè naturalem, aut
(quod pejus foret) pravam & perversum finem
præfigamus, referentes opera & actiones no-
stras ad laudem & plausum hominum; vel ad fa-
vorem & gratiam Superiorum captandum; vel
ad lucrum temporale, commoditatem corporis,
voluptatemque sectandam &c. *Magna vecordia
est, laboriosa agere; & auræ laudis inhiare: forti
opere præceptis cælestibus inservire, sed terrena
retributionis præmium querere. Ut enim ita di-
xerim: qui pro virtute humanos favores deside-
rat, rem magni meriti vili pretio venalem por-
tat: Undè cæli Regnum mereri potuit, indè num-
mum transitori sermonis querit; ait S. Gregorius
lib. 8. moral. c. 25. Quàm multi labores corporis
& animi suscipiuntur absque omni spiritali fru-
ctu & merito, imò sæpè cum demerito; quia
peraguntur cum intentione finis infructuosi, aut
planè culpabilis & mali. Finis, inquit S. Augu-
stinus lib. de Morib. Manich. c. 13. quò referun-
tur ea, quæ facimus, si non solum inculpabilis, sed
etiam laudabilis fuerit, tunc demùm etiam facta
nostra aliquâ laude digna sunt. Et Concione 12.
in Psalm. 118. Magni interest, cum aliquid boni
faci-*

facimus, *cujus rei contemplatione facimus*; officium quippe nostrum non initio, sed fine pensandum est, ut scilicet non tantum si bonum est, sed precipue si bonum est, propter quod facimus, cogitemus. Unde idem S. Doctor lib. de Serm. Domini in Monte. c. 21. & S. Gregorius lib. 28. moral. c. 6. Intentioni applicant illud Matth 6. *Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex; totum corpus tuum lucidum erit: si autem oculus tuus fuerit nequam; totum corpus tenebrosus erit.* Ubi per corpus intelligunt quodlibet opus bonum hominis, vel saltem indifferens ex objecto suo; per oculum vero accipiunt intentionem.

Tertius scopulus est, ne sub specie & pallio Divinae gloriae, quam in ore habemus, nostram potius gloriam, utilitatem, aut commoditatem latenter in animo intendamus: sed sincero cordis affectu ex motivo purissimae charitatis supernaturalis procedente cunctas functiones & actiones nostras ad Deum semper referamus. Nisi enim bene attendamus, facillime & saepissime insinuabit se, & subintrabit amor proprius, corrumpens actiones nostras etiam sanctissimas ex genere suo, & evacuans eas omni merito. Non raro siquidem putatur esse amor Benevolentiae & amicitiae, qui non est nisi amor concupiscentiae. Ad cuius proinde distinctionem sit

